

edice
výtvarná
dílňa

Lucie Ulíková, Blanka Svobodová, Zdena Charvátová

košíkaření

 C P R E S S

KOŠÍKAŘENÍ

OBSAH

ÚVOD	3
MATERIÁLY A NÁSTROJE	4
SLABIKÁŘ	6
PROJEKTY	12
KRABÍČKA	12
UBROUSKOVNÍK	16
DÓZA NA KAPESNÍKY	18
PODNOS SE SLOUPKOVÝM UCHEM	21
PODNOS S ORANŽOVOU VLNOU	24
KROUŽENÁ OŠATKA	27
CIBULKA	30
SULEJMÁNEK – OŠATKA POTAHOVANÁ	33
HNÍZDEČKO – OŠATKA TAŽENÁ	36
KOŠÍK S BAREVNOU SPIRÁLOU	39
LOSOS RATANOVÝ	41
ŽELVIČKA LEVANDULOVÁ	45
VÁNOČNÍ HVĚZDIČKY	48
ANDÍLCI Z PÁSKŮ	52
VÁNOČNÍ RYBKA	55
ANDĚLSKÉ ZVONĚNÍ	57
O AUTORKÁCH	60

ÚVOD

Na začátku naší lásky k ratanu byl starodávňý kočárek z půdy. Potřeboval lehkou renovaci, výplet byl polámaný, jenže jsme neznaly nikoho, kdo by jej opravil. A tak jsme se seznámily s pedigem. Kočárek získal nový bílý nátěr, peřinky z pruhovaného plátna a spícího andílka jménem Jakub. Postupně z něj vyrostla všechna naše robátka a naše domácnosti zaplavila další vlna pedigu, tentokrát v podobě nejrůznějších košů, ošatek a jiných ryze praktických věcí. S dílem však rostla chuť a odvaha experimentovat. Brzy jsme si začaly tradiční řemeslo přetvářet k obrazu svému. Na přání holčiček vznikaly postýlky pro panenky, kolébky a křesílka a nevyhnuly jsme se ani létacím balonům, letadlům a velrybám pro pány kluky. Poučily jsme se, že je dobré ctít staré řemeslo, leč vlastní inspiraci meze neklást. V této knize jsme pro vás vybraly několik jednoduchých a osvědčených nápadů, které zvládnete uplést i s minimem řemeslných zkušeností. Jedná se o základní typy vazeb a postupů, které můžete mezi sebou kombinovat. Na úvod přijměte několik rad sudiček Magráta do vašich košíkářských začátků:

I v tomto oboru platí, že méně je někdy více a v jednoduchosti je krása.

Lucie Věhová

Pravidelně opakovaná chyba se stává vzorem.

Štěpánka Barabášová

Každý košík stojí vždy jednou stranou ke stěně.

Blanka Prohádová

PEDIG

Pedig je přírodní materiál, který se k nám dováží ze subtropického pásma. Jedná se o vzdušné kořeny palmy Calamus rotang. Jejich vnitřní dužina zbavená pevné lesklé kůry se nazývá pedig. Pro účely pletení je to ideální materiál. Velmi rychle absorbuje vodu, a tím se stane velmi pružným. Práce s ním je jednodušší než s jinými materiály a první úspěchy při práci přesvědčí i úplného začátečníka. Jeho výhodou je i délka prutů, která umožňuje využít pestrou škálu vzorů a náročnější druhy výpletů.

DRUHY MATERIÁLU

Pedig se prodává v mnoha průměrech, průřezech a síle materiálu. Kulaté pruty jsou k dostání v síle 1–10 mm. Ploché materiály lze koupit pod názvem band a šény. Band neboli pásky mají čistě plochý průřez. Na lícové straně jsou lesklé, na rubové hrubší. Šény se u nás prodávají v šířce 4 a 6 mm. V řezu jsou z jedné strany ploché, z lícové strany jsou zaoblené. Pomocí těchto plochých materiálů vám bude výplet rychle přibývat, a proto jsou příjemné pro vytváření větších objektů. Koupit se dá také pedig půlený, který je vhodný do některých zavírek, například na výztuhy ucha a samostatné rukojeti.

DALŠÍ MATERIÁLY

Vrbové proutě je v Evropě nejrozšířenější košíkářský materiál. Je mnoho druhů vrb, ale na pletení je nejvhodnější vrba košíkářská. Příprava materiálu je náročnější než u pedigu, po sklizni se proutě vaří, suší a před prací déle namáčí. K práci s vrbou je třeba větší fyzické síly a také nástroje jsou hrubší povahy. Má však krásnou medovou barvu a lesklý povrch. Elhar je světle zelená šňůra z mořské trávy, kterou kromě drobných ošatek potkáte ve výpletech plázevého nábytku. Abaka je hrubší materiál stočený z listů banánovníku a je vhodný k velkorysejším projektům s příchutí orientu. Dále se můžete setkat s výplety z kukuřičného šustí, slámy, bambusu, orobince, kůry a lýka atd.

BARVENÍ PEDIGU

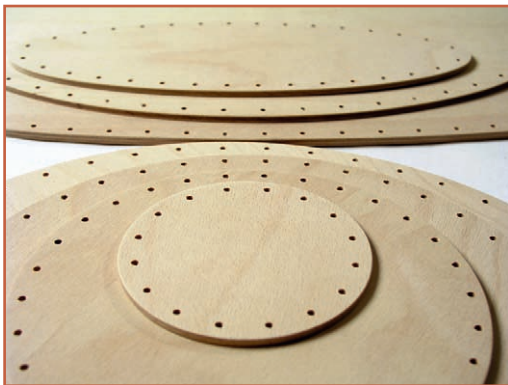
Základem ratanového vlákna je celulóza. Proto jsou k barvení pedigu vhodné všechny barvy určené na textil a dřevo. S úspěchem můžete využít širokou škálu přírodních barviv od slupek ořechů přes šťávu z bezinek až po některé druhy koření. Pro domácí barvení jsou nejvhodnější běžné textilní barvy, jako jsou značky Duha nebo Iberie. Do barvicí lázně můžete ponořit buď jednotlivé smotky pedigu, nebo celý upletený koš.

MATERIÁLY A NÁSTROJE

PŘEKLIŽKOVÁ DŇA

Tyto polotovary vám velmi usnadní práci. I úplný začátečník pak zvládne s minimem znalostí uplést krásný táč, krabici, ošatku nebo dózu na kapesníky. Na výrobu dna je nejvhodnější překližka o síle 4 mm, ze které si můžete nechat vyříznout různé tvary. Důležité je, aby otvory byly od sebe vzdáleny 15–18 mm a průměr otvoru byl vždy o 0,5 mm větší než síla použitého pedigu. Při práci dbejte na to, abyste navlhčili pouze pedigový výplet. Dřevěná překližka se většinou máčením zkroutí. Překližková dna se dají dále barvit, lakovat nebo dekorovat různými technikami. Pro pletení z pedigu se dají použít i korkové kuchyňské podložky nebo speciálně vyrobená keramická dna.

NÁSTROJE A RADY

Pro práci s pedigem potřebujete zahradnické nůžky s ostrou špičkou. Výborné jsou speciální nůžky pro šlechtění bonsajů. Dále si opatříte ostrý nůž, šidlo, metr, provázek, kolíčky a tužku. Také se vám bude hodit pořádná pracovní zástěra a pár náplastí... Před prací je nutné materiál dobře namočit, nejlépe do vlažné vody, ve studené by vás zabýly ruce a v příliš teplé vodě pedig křehne a více se láme. Čím silnější je průměr proutků, tím delší bude doba namáčení. Pro průběžné vlhčení materiálu vám dobře poslouží i roslitko na květiny. Výběr a kombinaci materiálů si předem dobře rozmyslete.

OSNOVNÍ PRUTY (ŽEBRA)

Osnovní prut prochází výpletem a uzavírá koš. Je ukotven v pevném překližkovém nebo pleteném dně. Jeho kvalita určuje pevnost a tvar koše. Barva může být skryta po celou část výpletu. Vždy se však objeví v zavírce koše. Proto si musíte již na počátku barevnost celého koše dobře naplánovat. V případě pletení z pedigu je nepsaným pravidlem, že osnova by měla být alespoň dvakrát silnější než oplétací pruty. Řešením je použití silnějšího materiálu nebo znásobení osnovních prutů.

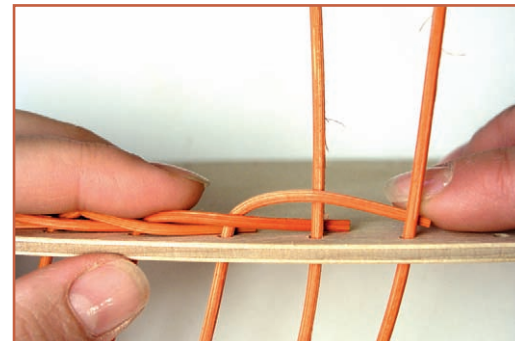

OPLÉTACÍ PRUTY (VÝPLETOVÉ)

Oplétací pruty proplétáme kolem osnovních prutů (osnov nebo také žebér koše). Jejich počet a barevnost se mění dle druhů vazeb a vzorů. Pro výplet volte vždy o něco slabší pruty, než jste použili pro osnovy.

ZAKLÁDÁNÍ OSNOV DO PŘEKLIŽKOVÉHO DNA

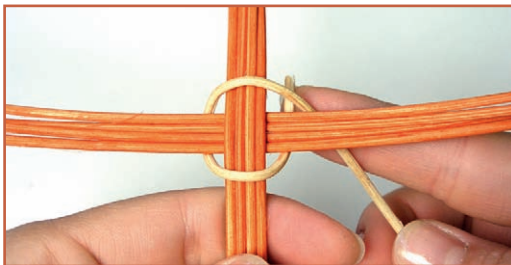
Namočené osnovy provlékněte navrtanými otvory. Na spodní straně překližky musí přecházet alespoň 5 cm. Každý prut opatrně ohněte nejprve před první osnovu vpravo a založte jej za následující osnovu. Prut se musí dobře zaklesnout, aby se nevyvlékl, ale konec by neměl být zbytečně dlouhý.

Takto pokračujte po obvodu celé překližky. Poslední pruty zaveďte stejným způsobem do již upletené části.

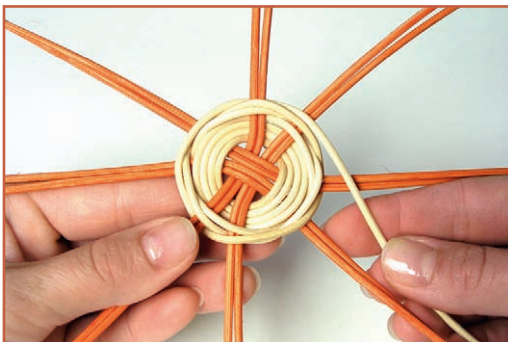
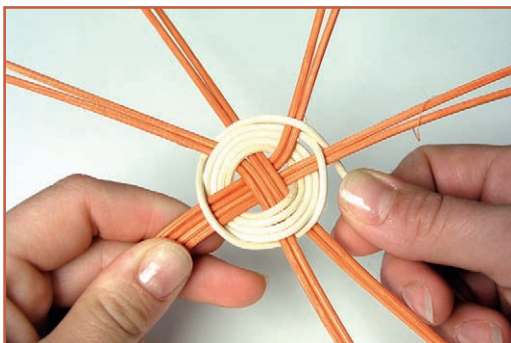
PLETENÉ DNO S JEDNODUCHÝM KŘÍŽEM, TZV. „JAPONSKÉ“

Toto dno patří k těm opravdu nejjednodušším. Jeho základem je jednoduchý kříž ze dvou přes sebe přeložených čtveřic a japonská vazba, proto mu říkáme „japonské dno“.

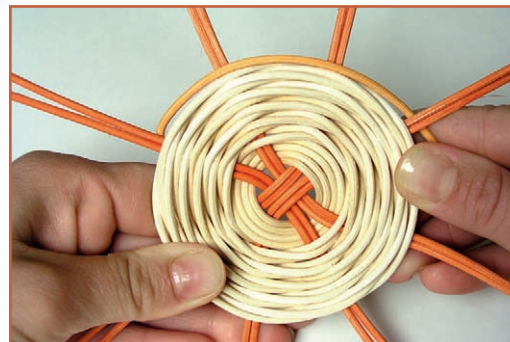
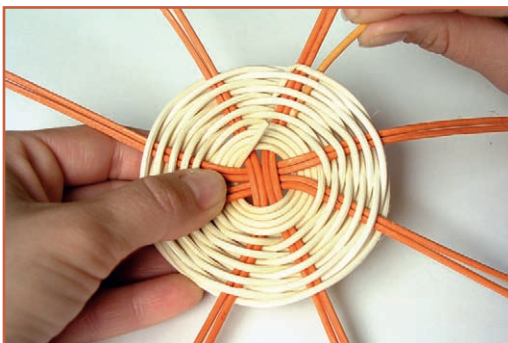
1 Připravte si osm osnov a jeden dlouhý prut na oplétání. Přeložte dvě čtveřice osnov na kříž. Dlouhý oplétací prut založte pod spodní rameno kříže a plette čtyři až pět řad přes čtyři, pod čtyři.

2 Poté, co vytvoříte kolem kříže čtyři kroužky, pokračujte v pletení dvojitou japonskou vazbou. Jmenuje se složité, ale ve skutečnosti je velmi jednoduchá. Oplétací prut vedte vždy přes čtyři osnovy horem a pod dvěma následujícími spodem.

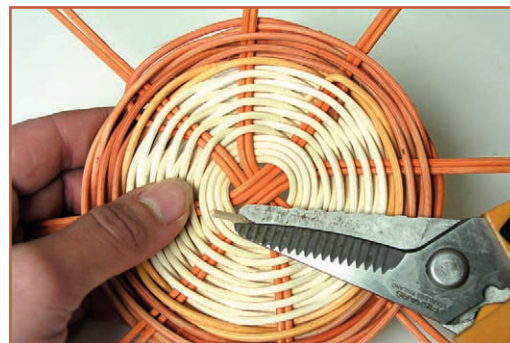
3 Snažte se docílit stejných rozestupů mezi dvojicemi osnov a řady výpletu dobře utahujte, aby dno nebylo příliš řídké, až pedig trochu seschne.

4 Pruty nastavujte v tomto případě zatloukáním, jak je dobře patrné na spodní straně dna.

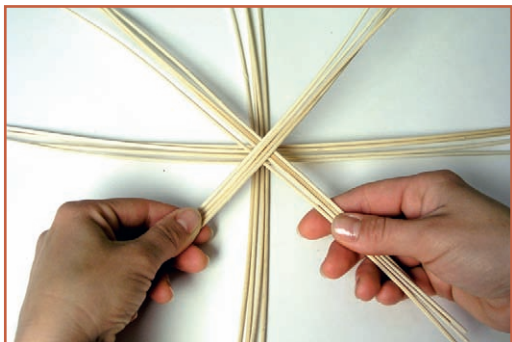

5 Ve výpletu pokračujte stejným způsobem, dokud nedostanete potřebnou velikost dna.

6 Konce pedigu zastříhnete.

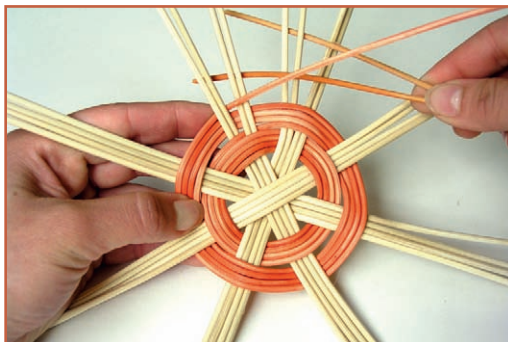
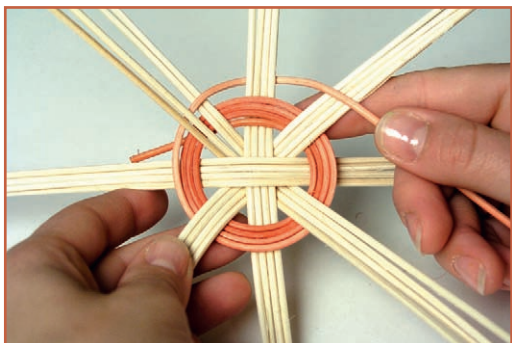

PLETENÉ DNO S DVOJITÝM KŘÍŽEM

1 Připravte si šestnáct osnov a rozdělte je do čtveřic. Překřížte první dvě čtveřice osnov na kříž. Druhý kříž ze čtveřice osnov přiložte tak, aby vám vznikla hvězdice.

Oplétací prut založte pod nejnižší položené rameno osnovní hvězdice a jděte přes jednu čtveřici horem a pod další. První kroužek dobře utáhněte a kříž srovnejte. Po čtyřech řadách přehodte pořadí výpletu a uplette další čtyři řady.

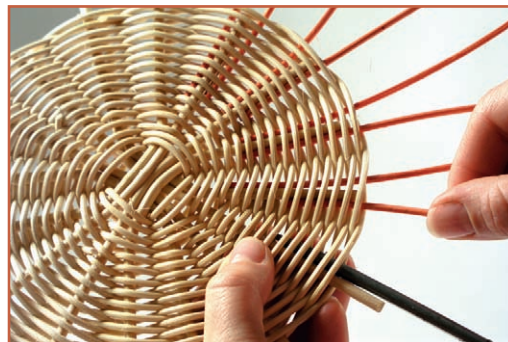

3 Osnovy rozdělte do dvojic a k oplétacímu prutu přidejte další dva v následujících mezerách.

4 Pokračujte opletkem třemi až do ideální velikosti dna.

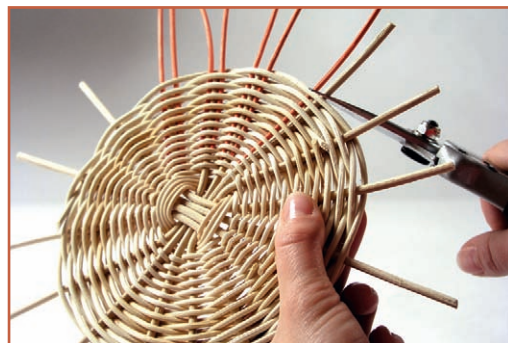

ZAKLÁDÁNÍ OSNOV DO PLETENÉHO DNA

1 Při zakládání osnov do pleteného dna se snažte dostat osnovu co nejbližší středu dna, osnovy předtím seřízněte do špičky a nenamáčejte je. Při práci vám pomůže šídlo.

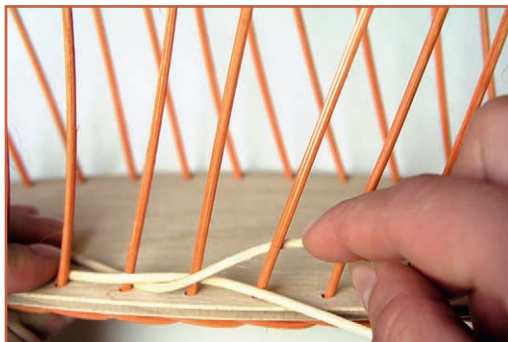
2 Nové osnovy založte po obou stranách osnov dna. Přesahující konce osnovního kříže vystřihněte až po založení jedné z osnov.

OPLETEK DVĚMA PRUTY

1 Založte dva oplétací pruty do dvou sousedních mezer mezi osnovami.

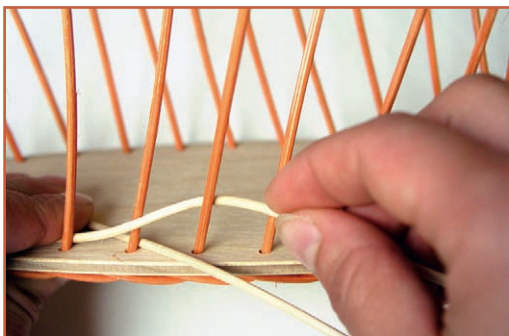

2 Postup opakujte s druhým prutem. Tímto způsobem oplétáte postupně všechny osnovy po obvodu koše.

2 První prut zleva vedte před dvě osnovy, za jednu osnovu a ven.

2 Vedte levý prut přes první stojící osnovu vpravo a protáhněte jej za další osnovou ven.

OPLETEK TŘEMI PRUTY

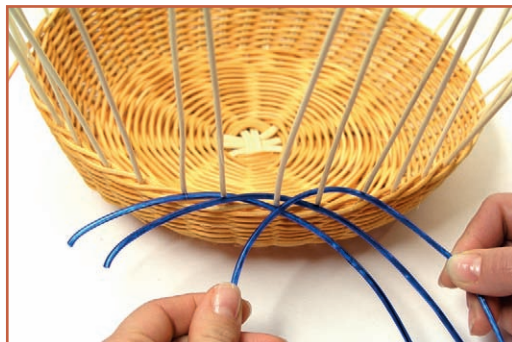
1 Založte tři oplétací pruty do tří sousedních mezer mezi osnovami.

3 Postup opakujte po obvodu celého koše, pruty vedte vždy zleva doprava.

TŘÍPÁROVÁ ZAVÍRKA

1 Pro lepší orientaci při pletení třípárové zavírky můžete využít pomocnou plastovou šňůru se stejným průměrem jako použitý materiál. Založte tři krátké kousky za osnovy.

2 Tři stojící osnovy ohněte za následující osnovy podél pomocné šňůry.

3 První z ohnutých osnov vedte před první stojící osnovou a za další ven.

4 První stojící osnovu přiložte obloukem k právě zapletenému prutu, tak aby se nekřížily.

5 Dále pokračujte stejným způsobem. Ze vzniklých tří párů odeberte vždy pravou osnovu. Postupujte kolem celého koše zleva doprava, dokud vám zbyvají stojící osnovy.

6 V závěru se vracíte zpět do začátku zavírky, což znamená, že proutky musíte podvléknout pod první ohnutými osnovami.

7
V samém konci zavírky už pouze nahradíte pomocné plastové šňůry
zbývajícími osnovami.

8
Konce osnov uvnitř koše čistě zastříhnete.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.